

Autoriteit Consument & Markt

Directie Toezicht Energie

Postbus 16326

2500 BH Den Haag

Verzonden via email: acm-post@acm.nl

Plaats en datum : Goor, 6 augustus 2025

Onderwerp : Zienswijze op Ontwerp codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken

Geachte directie,

Op 26 juni 2025 heeft u een ontwerpbesluit tot wijziging van de Netcode elektriciteit gepubliceerd, betreffende de prioriteringsruimte bij transportverzoeken (zaaknummer ACM/25/194782). Hierbij maken wij gebruik van de geboden mogelijkheid om een zienswijze in te dienen naar aanleiding van dit ontwerpbesluit.

Algemene reactie:

1) Prioritering en keuzen voor de (middel)lange termijn borgen?

“De ACM had dit codebesluit genomen, omdat er in Nederland een groot tekort is aan transportcapaciteit op het elektriciteitsnet. Met dit codebesluit konden netbeheerders maatschappelijke projecten zoals scholen, ziekenhuizen, woningen en politiebureaus met voorrang transportcapaciteit aanbieden, voor zover die beschikbaar komt.” (p1 adviesvraag ikv codebesluit prioriteringsruimte bij transportverzoeken)

Uit bovenstaande maken wij op dat het voorliggende codebesluit ook vanuit het perspectief van de ACM een reactie is op de urgente behoefte om ontwikkelingen met een impact op het energiesysteem te prioriteren. We zijn blij dat hier door de ACM voor de korte termijn invulling aan gegeven wordt. Met verdere uitwerking heeft het prioriteringskader de potentie om hier voor de korte termijn prioritering te ondersteunen.

Tegelijk zien we dat een goede borging van keuzes over prioritering en wenselijkheid op basis van met name de maatschappelijke afwegingen rondom het energiesysteem nog ontbreekt. We pleiten dan ook voor een aanvullende beleidsontwikkeling waarin deze afweging op duurzame wijze geborgd wordt die recht doet aan de maatschappelijk randvoorwaardelijke rol van het energiesysteem en het democratisch proces.

We horen graag hoe er blijvend wordt toegewerkt naar een toekomstbestendig energiesysteem.

2) Maatschappelijke prioritering verder uitwerken

We kunnen ons vinden in de prioritering van de verschillende categorieën. Voor alle categorieën stellen we voor om het 'first come first serve' principe te vervangen voor een maatschappelijke prioritering. Hierin zou behalve naar de aard van de instelling ook gekeken moeten worden naar de aard van de ontwikkeling. In het huidige prioriteringskader lijkt het zo te zijn dat uitbreiding van de aansluiting voor laadpalen op het parkeerterrein van een instantie even zwaar te wegen als een cruciale uitbouw van een andere instantie.

Op dit moment is deze maatschappelijke prioritering nog niet geborgd. Deze verdient op dit moment nog uitwerking. Een mogelijkheid is om deze vorm te geven via; een van de bestaande overlegstructuren; in afstemming met de bevoegde overheden of via een gezamenlijke visie. Op lange termijn zou deze afweging ook belegd kunnen worden in een uitwerking van de energieregio's voor een regionaal plan. Zo kunnen ontwikkelingen niet alleen getoetst worden aan de positionering in het systeem, maar ook aan de maatschappelijke wenselijkheid en urgentie van de ontwikkeling. Bovendien draagt dit bij aan de democratische legitimiteit van de ontwikkeling van onze energievoorziening. We denken hier graag over mee.

In artikel 7.0a – 3 wordt herhaaldelijk gesproken over een 'deugdelijke motivering' waaruit blijkt dat de gevraagde transportcapaciteit noodzakelijk is voor de taken in de omschrijving zoals opgenomen per subfunctie. Het is ons onduidelijk waar de deugdelijkheid van de motivering op getoetst gaat worden. Deze zien we graag uitgewerkt.

3) Scheiding tussen warmtenet en warmtebron

In de toelichting onder artikel 5.9 alinea 120 staat de toetsing van warmte uitgewerkt. "De ACM merkt op dat er meerdere aanbieders zijn van warmteproductie, welke productie geen integraal onderdeel uitmaakt van het warmtenet. Bij het wegvallen van een warmteproducent, kan worden gekozen voor een alternatieve partij. Het is daarom niet aannemelijk dat de nationale veiligheid ernstig wordt geschaad, ernstig afbreuk wordt gedaan aan een vorm van publieke dienstverlening of de samenleving ernstig wordt ontwricht als die aanbieders geen aanvullende of nieuwe transportcapaciteit kunnen krijgen. Daarom is niet aan het eerste criterium voldaan."

Hierop willen we u erop wijzen dat het in plattelandsgemeenten, zoals de P10 gemeenten zijn, veelal geen sprake is van alternatieve aanbieders van warmte. Op het moment dat in deze gebieden warmtenetten haalbaar zijn, geldt dit voor een afgewogen combinatie tussen levering, bron en eventueel buffering. We zien deze paragraaf en de daarbijbehorende weging daarom graag voorzien van een onderscheid tussen warmtenetten waarbij meerdere bronnen meedingen om de levering en warmtenetten waarbij de bron niet uitwisselbaar is voor een ander initiatief in de regio.

4) Het produceren van biogas en het opwaarderen naar groengas te prioriteren en te classificeren als congestieverzachter onder categorie 1

Groen gas is een cruciale energiebron voor een duurzaam energiesysteem in 2050. Het kan een belangrijke bijdrage leveren aan de transitie in de plattelandsgemeenten. De productie en de inzet van groengas helpt in het bereiken van de klimaatdoelen op het gebied van CO₂-, methaan- en stikstofreductie en helpt ons om onafhankelijk te worden van aardgasimport.

De Eerste Kamer heeft een wet voor de bijmengverplichting van groen gas op 18 februari 2025 aangenomen. Het voorstel werd eerder al door de Tweede Kamer aangenomen op 12 december 2024. De bijmengverplichting groen gas zal ingaan op 1 januari 2027.

Landelijk is de ambitie dat er vanaf 2030 jaarlijks ten minste twee miljard kubieke meter (2 bcm) groengas in Nederland wordt geproduceerd. De P10 staat achter de Rijksambitie zoals opgenomen in de bijmengverplichting van 0,8 miljard m³ per 2030/3031. Groen gas dat hoogcalorisch is, kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verduurzamen van de industrie. Bedrijven die overstappen op groen gas zullen hun bedrijfsprocessen niet elektrificeren waardoor ze geen extra congestie veroorzaken en er minder transportcapaciteit nodig is.

Maar ook voor het warmen van woningen. De warmtetransitie-opgave is voor P10 gemeenten extra uitdagend doordat de gemeenten gekenmerkt worden een groot oppervlakte, een lage bevolkingsdichtheid, het ontbreken van een dragende kern, de aanwezigheid van veel kleine kernen én de ligging aan de 'haarvaten' van het energienetwerk. Gelet op deze kenmerken kan groen gas een bijdrage leveren. Dit voorkomt een toename van het elektriciteitsgebruik en daarmee verdergaande verzwaring van het netwerk.

Circa 1,4 miljoen woningen worden verwarmd met de inzet van hybride warmtepompen. De combinatie van hybride systemen en groen gas kan circa 2000 GWh aan elektriciteit per jaar besparen t.o.v. inzet van volledige elektrische oplossingen. Warmtevraag treedt vooral op in de winter. Omdat gas eenvoudig op te slaan is, draagt groen gas bij aan het dempen van de winterpiek in elektriciteitsvraag binnen categorie 1.

De P10 ondersteunt de oproep van minister Hermans om te bezien of voorrang kan worden gegeven aan transportverzoeken voor energiedragers die de totale vraag naar elektriciteit verminderen. Dit vermindert de (toekomstige) vraag naar transportcapaciteit en kan daarmee worden gezien als een (toekomstige) congestieverzachter. We verzoeken de ACM om aanvragen van bio- en groen gasproducenten te prioriteren als congestieverachter binnen de categorie 1.

Consultatievraag 1; de hardheidsclausule.

Het is voor ons onduidelijk op basis van welke informatie en via welke processen mede overheden gebruik kunnen maken van de hardheidsclausule. Dit zien wij graag verder uitgewerkt. Wij achten het wel wenselijk dat er een hardheidsclausule wordt opgenomen in het prioriteringskader. Bij voorkeur willen wij de FCFS vervangen voor de hardheidsclausule waarin voor de uitzonderlijke gevallen eerst overleg of advisering plaatsvindt tussen overheden en netbeheerders. Welke uitzonderingsgevallen hieronder vallen, kan nog verder uitgewerkt worden. Dit geldt voor de prioritering binnen alle drie de categorieën. Het primaire doel is om de stabiliteit van het energienet op lange termijn te borgen. Dit kan bijvoorbeeld via energyboards, energieregio's of RES regio's.

Consultatievraag 2; congestieverzachters

Netcongestieverzachters zijn belangrijk voor knelpunten bij netcongestie. Echter voor initiatieven als grootschalige batterij opslag, en waterstof zijn de criteria, transparantie en met name de borging van afspraken een punt van aandacht en vergt dit nadere afspraken. Afhankelijk van de wijze waarop ze ingezet worden dragen ze bij aan congestie of verzachten deze. Wij zijn bekend met de geldende afspraken (Wachtrijen en prioritering | Partners in Energie) maar zien dit graag geborgd.

U heeft ook een consultatievraag gesteld om van het FCFS principe af te wijken voor congestieverzachtters. Wij stellen voor dat congestieverzachtters minimaal geprioriteerd worden naar bijdrage aan oplossingen vanuit het congestiemanagement onderzoek. Waarbij de ontwikkeling de ten allen tijde congestieverzachtend moet zijn. Beter zou zijn als deze afweging ingebed is in een integrale visie op het energiesysteem/de energievoorziening. Als deze beschikbaar is, adviseren we om deze leidende te maken voor de weging van wenselijkheid van congestieverzachtters. Hierbij wordt ook de weging van regionale overheden geborgd in de afweging omtrent congestieverzachtters.

Netcongestie en de keuzes die worden gemaakt in het toewijzen van beschikbare transportcapaciteit belemmeren momenteel de voortgang van de warmtetransitie en het benutten van de lokale warmtebronnen. Momenteel wordt er bij de prioritering geen onderscheid gemaakt tussen een klein- en grootverbruiker. Gemeenten krijgen nu geen grootverbruikersaansluiting omdat collectieve warmte niet valt onder de categorie congestie-netverzachter. Uitgangspunt om aangemerkt te kunnen worden als congestie-verzachter is in ieder geval dat een partij de netcongestie vermindert en dat er daarmee extra capaciteit beschikbaar komt voor andere partijen. Daarnaast bieden collectieve warmtenetten ook de mogelijkheid om koeling aan te bieden. De vraag om koeling in nieuwbouw en bestaande bouw neemt toe. Dit betekent dat er ook voor koeling minder elektriciteitsvraag benodigd is. Als laatste is in het Nationaal Plan Energiesysteem aangegeven dat alle warmtebronnen in Nederland benut moeten worden om de elektriciteitsvraag zoveel mogelijk te beperken. Het aansluiten en in uitvoer brengen van warmtenetten levert inderdaad geen directe vermindering van netcongestie op de korte termijn op, maar voorkomt wel dat netcongestie op de (middel)lange termijn verergert.

Graag gaan wij met u hierover verder in gesprek. U kunt contact opnemen met onze kernorganisatie via [REDACTED] of telefonisch met [REDACTED] ([REDACTED]).

[REDACTED],
[REDACTED]

P10 gemeenten | Berkelland, Schouwen-Duiveland, Opsterland, Westerveld, Borger-Odoorn, Hof van Twente, Hollands Kroon, Ooststellingwerf, Peel en Maas, Sluis, Hulst, Aa en Hunze, Bronckhorst, Medemblik, Goeree-Overflakkee, Midden-Drenthe, Twenterand, De Fryske Marren, Het Hogeland, Horst aan de Maas, Westerkwartier, Altena, Dinkelland, Tubbergen, West Betuwe, Leudal, De Wolden, Noardeast-Fryslân, Weststellingwerf, Veere, Dalfsen, Buren en Tholen.